

Универзитет Широк сокак

Катедра за дилеми

„За идентитетот наш , за нас самите“

Драги мои, со воздишка и чувство на неизвесност и мачнина седнувам зад тастатурата, прашувајќи се себе си, дали ќе успеам, да ги изнедрам моите мисли, прашања, сомнежи и можни одговори на темата „идентитет“ . Мислев дека знам кој сум и што сум. Немав сомнеж во мојот идентитет македонски, ниту човечки , личносен. Сега веќе имам, а верувам и голем дел од вас, ако не и сите сте потајно збунети и ставени во **„незгодна“** ситуација, да се преиспитувате себе си, за нешто што веќе е апсолвирано. Зошто е тоа така, ќе се обидам онолку колку што знам и умеам, онолку колку што ми делиле, да разберам и да споделама.

Славјанство

Прво, мојот македонски идентитет секогаш сум го врзувал со славјанството. Македонец во себе секогаш го содржеше славјанство, како наш **племенско-културолошки бекраунд** (код). Затоа нели , како деца се фалевме за нашите ни Словени ,кои дојдоа нели од зад Карпатите и стигнаа под опсада да го држат Солун. Јаки беа нашите, се фалевме меѓу себе, но накрај се испокараа меѓу себе, некои за злато, дозволија дотур на храна и вода за солуканите и ја утнавме работата, инаку Солун ќе си беше наш. Речено сторено. Така не учеа, така знаевме. И со водишка ќе констатиравме, „ете и тогаш имавме предавници“, мора да беа **„комњари“**. Така си објаснувавме и никому ништо. Таа симплифицирана верзија на нашата историја која беше едноставна и допадлива, ја носеше со себе матрицата за идентификација, односно словенството кое пак , имаше интегрирачкиот фактор со останатите словенски народи во

тогашната ни заедничка држава Југославија. И овците на час , и волкот не прај проблеми! Арно ама...

Во една прилика пред скоро дваесетина години, бев на едно предавање на еден прекрасен и ценет духовник , и ми падна благословот јас со мојата стара „застава“, да го однесам до неговиот роден град, вечерта низ големите навеи од снег... Доцна во ноќта , додека Отецот собираще душа, и смирено скушен во предното си го преиспитуваше денот, останатите се опуштивме и започнавме со за тие пригоди **„вечните “** теми. И така неизбежно за словените пред Солун, и наша ни словенска бројност и храброст. Демек, тие беа храбрите и добрите **„момци“**. Откако се **„испукавме“** со фалби, се свртивме накај него, очекувајќи потврда на нашите фантазирања. Наместо тоа, тој спокојно но цврсто рече: **„Јас со своите претци словените, немам ништо заедничко, и се прекрсти“**. Ние замолкнавме. Ни удри **„шлаканица“**. Се стопивме пред неговата смиреност и авторитет, кој сега тврдеше нешто спротивно од сето она што ние го знаеме за нас! Остатокот од патот, бевме поскромни и не се рафрлавме со фалби. Но тие зборови, ми се врежаа трајно во мојата самосвест. Долго се прашував, што мислеше Отецот со тоа. Што мислеше? Низ годините прашањата само стануваа се побројни, како и сомнежите и дилемите. Не бев толку сигурен во она што не учеле на школските часови по историја.

Православие

Секако дека нешто на што најмногу од се сум горд, и ми дава чувство на интегритет како припадник на македонскиот народ, е фактот што ние сме христијани. Фактотот што Апостол Павле ја покрстил првата жена Лидија на овие простори, фактот што наши духовни партенони се светите Кирил и Методиј, кои ни ја дадоа

писменоста преку кирилицата , која колку што јас знам е адаптирана старогрчка алфабета според нашиот ни јазик. На тој начин сега со наше писмо е олеснато влегувањето на христијанството помеѓу сеуште паганските народи . Како да не се гордеам што живам во земја која во еден дел од својата историја била дел од големото Православно Византиско царство. Па нели нашата писменост , градителство, цивилизација воопшто преку Кирил и Методиј е излеано од Византија врз Македонија. Нели ние токму преку Православието го носиме печатот на Византија ? Најголемото, најмоќното, најпрогресивното, најдолготрајното човечко царство на овие простори. Да се разбереме, азбуката и покрстувањето , беа дел и од експанзионистичката политика на Византија врз овие простори. Онаа против која подоцна Самоил војуваше на Беласица.

Светите Кирил И Методиј, имаа и други задачи освен описменувањето и христијанизирањето на овдешниот народ. Подготвување на теренот за воопоставување на школи, институции, пренесување на византиската власт и цивилизација на ова тло. **Но токму тука ние се „вкрстивме“ и се о’Крстивме во Христа!**

Како да не се гордеам со нашиот Православен Славјански Универзитет во Охрид и неговите 3000 студенти кои се распослаа по Европа, ширејќи го словото божјо, знаењето на црковно-словенски јазик, далеку пред европската кралица на знаењето , Сорбона? Се гордеам бе луѓе, и тоа како. И колку пати само сум му го тупнувал тоа на „западњаците“ како одговор на нивното чувство за цивилизациска супериорност. Верувајте ми, не се фалев со социјалистичките придобивки, самоуправување или титоизмот, иако добар дел од животото го минав во тоа време. Напротив се фалев со „нашите“ духовни богатства, оние кои не

идентификуваат во цивилизациска смисла, и ни дават неоспорно место во историјата на човештвото, а воедно не прават „духовни собаќа“ со оние народи кои „благодарение на нас“ ја примија верата Христова и писменоста.

Целата наша духовна и културна политика повеќе од илјада години е поврзана со православието и славјанството. Зачувувањето на нашата културна самосвест и автентичност е само благодарение на верата во Бога, и православието кое на црковно –словенско писмо и византиско-литургиско пеење ни е вткаено во нашите души. Нашите цркви и манастири векови наназад, се наша основен ареолошко-архетипска верикала , на која го градевме својот духовно-културен идентитет.

Благодарение на таа средба со Отецот, јас од урбан интелектуалец, бунтовник и панк рокер, кој поминал од марксизам и социологизам до платонизам , будизам и хиндуизам, до new age философијата, за конечно да се најдам пред дверите на вистинската вера-Православието. И тогаш почнував да ги разберам зборовите на Отецот, „јас немам ништо заедничко со своите претци Словените“. Ја разбрав суштинската разлика , на нашиот духовен и културен код, тогаш и сега! Тогаш кога Словените го опседнуваа Солун, и сега кога се молам на Литургија во храмот посветен на бранителот на тој ист Солун, Св. Великомаченик Димитриј. Каков историски парадокс?! Нагло „свртување од она што го имавме како историско-културолошка матрица. Ние сме Христијани! Тоа е нашата клучна онтолошко-историска одредница, а не паганството на „словените“, на чии што паганско-демонски обичаи сеуште се држиме како ресидив од нашата паганска свест и минато, и инаетењето по кое сме познати, до крај безусловно да ја охристовиме нашата душа. Вака, оставме „крстени-недокрстени“.

Тоа ќе признаете дава сосем друга димензија на работите, сосем поинака диоптрија. Почнав да се прашувам, со кого да се фалиме? Со паганите словени или со светителот Димитриј и христијаните во Солун кој се молеле на Бога, да ги спаси од словенската наезда. Или можеби, според новите толкувања на историјата, оние кои за жал сеуште ја немаат проверката на времето, ис е тазе искажани, Ние сме биле „солуќаните“, и сме се бранеле од варварите словени?!

Антиквизација-Модерен паганизам

Пред некое време после едно вдаховно Литургиско неделно утро во храмот на Св.Димитриј, за минав на кафе на Широк сокак. Таму на масата си започнавме убав муабет, озарени и смирени во Христа. Одеднаш на масата забележав некој вчерашен дневен весник, на кој веше фотографија на зградата на владата, како и античките скулптури пред неа. Веднаш почувствував немир и гадење. Моите пријатели веднаш ме забележаа. Не можев да го сокријам тој „гнев“, чувство на одбојност кон тоа што го видов. Тие антички статуети, репрезентативно исправени пред нашата влада, она за која и јас дадов глас, со својата античко-многубожна конотација го навредуваа моето чувство за идентитет!

Ох Господоди смилувај се на нас грешните, си реков. Со што ние се гордееме? Со статуетите на античките философи и владетели, многубошци? Зарем тие треба да ни бидат **Икона(образ)**, на која ќе се огледаме? Зарем јас која со сета сила се трудам да ја охристовам својата грешна душа и исчистам од паганизми, материјализам, философизам, историцизам, интелектуализам, сега треба да се поистоветам со многубошците? Шо имам јас со Александар Македонски, освојувачот, многубожецот, развратникот, кој низ крв го својувал светот, а со мач и „култура“

го владеел, сонувајќи за слава, моќ, и големо човечко царство на земјата на која луѓето ќе бидат **еднакви со боговите**. Ми се гади од тој демонизам, и се прашувам кому му треба тоа за репер на нашиот идентитет! На сето тоа Александар Македонски, иако како што вели историјата, не бил Грк по род, но потврдено бил хеленофил, односно до каде што освојувал, го ширел хелинизмот, кој историјата и светот му го признаваат на денешна Грција. Оваа **денешна Грција, која Европа ја има за своја цивилизациска матрица, или историско педигре. Сите освен Ние!** Ние се погласно велиме: „**ХЕЛИНИЗМОТ Е МАКЕДОНСКИ**“. Грците се **неавтентична нација**. Колку гордо и самобендисано. Целата наша актуелна политика се движи во тој правец, па после се правиме на „тошо“. Всушност дебатите, и гласноговорниците на „идентитетот“ јасно се држат до линијата, „словените отсекогаш биле тука, и тие се всушност старите македонци“. Ок, и да е така, супер! Славјанството и античкиот македонизам се едно те исто, а првото во најмала рака е наметнато од србските колонизатори кои за да владеат со нас преку „славјанскот“ идентитет, кој е пак дел од пошироката идеологија на Царска Русија за остварување на сопствените геополитички интереси на Балканот. Па затоа ние сега се враќаме на „нашето“. Камо да е така, камо да е така...

Не можам а да не го споменам времето на „**роматичниот национализам**“ предводен од „Војводата“, кој како победоноста знаменица на нашата борба за национално освестување и осамостојување ја имаше големата парола „**Солун е наш**“ или следниот „**конгрес во Солун**“. Опаа, пак „словените“ пред Солун. Историјата на саркастичен начин се повторува. Па подоцна тој истиот „војвода“ да се преуми се надевам под влијание на совеста и верата во Бога, оти знам дека е верник, а не од други причини кои

вклучуваат интерес. Сега неговите ставови се дијаметрално спротивни. Добро за него, но сите ние сме „збунка“. Неговото премислување или преумување кое само по себе е контрадикторно од она што самиот тој го пропагираше и тоа од водечка позиција ја потврди нашата дезориентираност по прашањето на Идентитетот. А уште и неговиот „бугарски“ субидентитет, во целост збунува, барем засега...

Но, да се вратиме на она што не збунува и денес. Јас воопшто не се тревожам околу тоа кој прв дошол овде. Оти ова не е „дивиот запад“, па ќе се тркаме со коњите и кој прв ќе стигне негово е. За мене идентитетот во својата основа го има културолошкиот код. Оној кој колку што знам за себе, во основата го има славјанството, православието и денешнината онаква каква што е. Како да го славам празникот „Ксантика“, а потоа Велигден? Се секава ли некој на инцидентот на Охридско лето, при доделување на наградата во форма на статуетка на паганската божица „Изида“ на еден познат руски режисер, кога овој со резигнација ја фрли на земјата? Па нормално луѓе мои. Тој е православен верник, и за него нема поголема навреда отколку таков „дар“. И за мене исто.

Шизофренија

Колку погрешна одбрана на нашиот македонски идентитет. Колку што е голема небулоза да се посегнува право на се што носи име Македонија и македонско, од страна на грчката шизофрена политика, мотивирана од геополитички интереси и стравови, толку е шизофрено да се бара потврда за соопствениот идентитет во предхристијанството, во многубоштвото и идолопоклонството, во антиката. Кога Новиот век, започна со Новиот завет, кој е Завет со богочовекот Христос за спас на целиот свет, без оглед на „етносот“. Македонија е мајка на сите оние кои сега посегнуваат по неа, по нејзиниот

бренд. Никој од нас, ниту Грци, ниту Македонци не ја измислиле Македонија. Ниту таа се вика така поради најголемиот од нејзините владетели Александар. Македонија е културно-историски-онтолошки повеќедимензионална, и нема една дефиниција за неа. **Онаква каква што би била прифатлива за дневната политика!** Наша или нивна, без оглед. Отаму за мене е порелевантно да си го бараме правото на нашите огништа и права на дедовината за нешто што реално се случило во граѓанската војна во Грција, за што има „корпус деликти“ докази, и борбата за тоа е јасна, прагматична и издржана и со извесен исход, отколку да митологизираме, надевајќи се дека на тој начин ќе си го вратиме **достоинството, разнишаниот идентитет и слава!**

Фројдовски синдром на македонската политика и колатерална штета од него

Додека го „отплетуваме“ вретеното од минатото низ раце полека но сигурно ни бега сегашноста. Кога гледам некои добри идеи и проекти на владата, неизбежно ми доаѓа она мудрост, **„Патот до пеколот, е поплочен со добри намери“**. Верувам во искрената желба на денешната политичка елита, да се исправат историските неправди и пополнат празнините во нашата модерна историја и идентитет, која претрпе големи штети за време на социјалреализмот и тивката диктатурана на „пролетеријатот“.

Таа диктатура како алатка за инегрирање на народите во тогашната држава Југославија го имаше „болшевистичкиот“ метод на ураниловка или поништување на различностите, вклучително и на идентитетите, наметнувајќи нов идентитет безличен и различен од оној на народот. Идентитет на комунистичката идеологија, која негираше секаква духовност, минато, идентитет. Во контекст на актуелното, безлични се и „коцките“ од згради во Скопје,

дело токму на таквата социјалреалистика идеологија за униформираност, безличност и нихилизам, „исчистено од секаков идентитет“. Нешто што ние веќе го имавме, оти не сме овде од „вчера“ нели? Но ако архитектурата е „образ“ на идентитетот, а ние се декларираме за православни христијани, и демохристијани по политичка определба, зошто пак тогаш одиме во сосем друга крајност и кокетираме со празниот естетизам својствен на старата и истрошена дама Европа. Секуларизираната Европа, која тоне во шизма и криза на идентитетот. (духовен).

Токму тој европски стил изразен низ класицизмот и барокот, посакувани архитектонски форми за потврда на нашето време и идентитет ако се „погледнат“ низ христоцентричноста на православниот мистикос се длабоко спорни како манифестација на нашиот „идентитет“.

За жал ние со фројдовска опсесија посегнавме по исти такви методи и **наметнување на вољта**, непочитувајќи го основното правило на историјата врз која се базира и демократијата- **„за се треба време, постапка и процес“**. Потенцирајќи го проблемот со идентитетот, создадовме атмосфера на несигурност и потреба од повторно преиспитување и докажување на истиот, но за жал пред себе самите. Ние агонично водиме внатрешна борба за докажување на идентитетот, безпотребно и опсано. Создавајќи на тој начин лавина од реакции кои ги збунуваат или заплашуваат сите оние кои мислат, чувствуваат, или опсервираат поинаку, а **се дел од нас**, што нанесува инфарктен удар на македонското национално ткиво, доведувајќи го во раскол, а истовремено претставува провокација за другите идентитети, кои започнуваат по умот наш да одат, и да се натпреваруваат во потврдување на својата историчност и монументалност.

Секако ваквото наше „добронамерно“ однесување најпоќе му оди во прилог на Грција, која со сето ова има жив доказ за нашата националистичка политика. Каде тоа забегавме? Мислев дека ни е јасно кои сме, и сега одиме напред. Сепак ова е 21 век, каде основниот идентитет треба да е **„зациментиран“** за да може да го издржи притисокот на **„новите“** идентитети, овде мислам на Глобализацијата со сите свои опасности.

Не велем дека за се сум во право, ова е моето гласно размислување. Имам право на тоа нели, без да бидам прогласен за предавник или „комуњар“, оти тоа и не сум. Посакувам одговор за да се избавам од маките. Зарем не посакуваме сите ние?

ПС. Разврската за нашиот национален идентитет е од особен интерес за нашите ни браќа Бугари, оти финалето за идентитетот ќе го **„играме“** со нив, каде багажот е далеку поголем! Но тоа е нова тема, времето е пред нас...